



Tilsyns-rapport 2022

Vokseværket

Faglig dialog gennemført: 29-08-2022

Tilsyn afsluttet: 21-09-2022

Tilsyn gennemført af: Rosa Astrup



Pædagogisk tilsyn i Københavns Kommune

Det pædagogiske tilsyn skal sørge for, at alle institutioner i Københavns Kommune fungerer godt og overholder gældende lovgivning. Tilsynet ser på dagligdagen i institutionen og på det pædagogiske arbejde med børnene.

Et tilsyn består af:

- Løbende tilsyn via de pædagogiske konsulenters samarbejde i dagligdagen med dag- og fritidstilbud samt ét årligt tilsynsbesøg, hvor det daglige arbejde med børnene observeres af en pædagogisk konsulent.¹
- Et dialogmøde med ledelse og repræsentanter for medarbejdere og forældre.
- En tilsynsrapport, der samler op på observationer fra tilsynsbesøg, og på dialogen med medarbejdere, leder og forældrerepræsentanter.

Den færdige rapport skal afsluttes senest 30 dage efter tilsynsbesøget og offentliggøres på institutionens hjemmeside.

Tidsplan for et pædagogisk tilsyn



Tilsynsrapporten præsenteres og drøftes som et fast punkt på det årlige forældremøde. I klyngerne orienteres klyngebestyrelserne herudover om enhedernes tilsynsrapporter mindst en gang årligt.

¹ I institutioner, der i et tilsynsår har fået "Vedligehold indsats" i alle pejlemærker, øges kadencen for det ordinære tilsynsbesøg til to år. Her gennemføres i stedet et light-tilsyn i form af en vedligeholdelsesdialog, men uden observationer.

Den pædagogiske konsulent

Alle i institutioner i Københavns Kommune har en pædagogisk konsulent tilknyttet. Den pædagogiske konsulent rådgiver og vejleder løbende institutionen om blandt andet pædagogik, faglig udvikling og forældresamarbejde.

Det er den pædagogiske konsulent, der gennemfører det årlige tilsynsbesøg og skriver tilsynsrapporten.

Seks pejlemærker for kvalitet

Tilsynet tager udgangspunkt i Københavns Kommunes seks pejlemærker for pædagogisk kvalitet og sikrer, at alle love og regler for institutioner overholdes:

1. Sociale relationer – positiv voksenkontakt hver dag
2. Inklusion og fællesskab – børne- og ungefællesskaber til alle
3. Sprogiindsatsen – muligheder gennem sprog
4. Forældresamarbejde - forældrepartnerskab
5. Sammenhæng – også i overgange
6. Krav om refleksion og metodisk systematik i den pædagogiske praksis Indledning

Læsevejledning

I rapporten på de kommende sider kan du læse konklusionerne fra det seneste tilsynsbesøg i institutionen. I slutningen af rapporten finder du institutionens kommentarer til tilsynsrapporten. Kommentarerne er udarbejdet i i institutionens forældreråd, hvis institutionen er en del af en klynge, eller i bestyrelsen, hvis institutionen er selvejende.

Vurderinger i tilsynsrapporten

Det daglige arbejde i institutionen vurderes i forhold til de seks pejlemærker for pædagogisk kvalitet, dag- og fritidstilbud arbejder ud fra i Københavns Kommune.

For hvert pejlemærke vurderer den pædagogiske konsulent arbejdet i institutionen og placerer indsatsen i en af de tre kategorier nedenfor.

Vedligehold indsats	Tilpas indsats	Ny indsats
Anerkendelse af institutionens arbejde	Anbefalinger til justeringer af institutionens arbejde	Anmærkninger til institutionens arbejde og krav om nye tiltag
<ul style="list-style-type: none"> • Institutionen arbejder målrettet med pejlemærket, så det er synligt i børnenes dagligdag. • Pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning. • Institutionen skal fortsætte det gode arbejde og løbende udvikle deres indsats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Institutionen arbejder med pejlemærket, men det ses ikke tydeligt i dagligdagen. • Pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, men omsættes ikke til handling alle steder. • Konsulenten kommer med anbefalinger til, hvordan institutionen kan tilpasse deres indsats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Institutionen arbejder ikke bevidst med pejlemærket. • Dagligdagen lever ikke op til god pædagogisk praksis på alle områder. • Institutionen skal sætte gang i nye indsatser, der kan ses tydeligt i dagligdagen. • Konsulenten kommer med anbefalinger til nye indsatser. • Der er faste krav til opfølgning og evaluering

Hvis du vil vide mere

Har du spørgsmål til rapporten, er du velkommen til at kontakte lederen i institutionen. Er du forælder i institutionen, vil der i løbet af året blive afholdt et forældremøde, hvor rapporten præsenteres og drøftes.

Du kan læse mere om, hvordan Københavns Kommunes institutioner arbejder med pædagogisk kvalitet og se den seneste kvalitetsrapport for hele dagtilbudsområdet på: www.kk.dk/kvalitetogtilsyn.

Tilsynsvurderinger for nuværende og sidste tilsynsår

	Sociale relationer	Inklusion og fællesskab	Sprog-indsatsen	Forældre-samarbejde	Sammen-hæng	Krav om refleksion og metodisk systematik
2022	Vedligehold indsats	Tilpas indsats	Tilpas indsats	Vedligehold indsats	Vedligehold indsats	Tilpas indsats
2021	Tilpas indsats	Tilpas indsats	Tilpas indsats	Vedligehold indsats	Vedligehold indsats	Tilpas indsats

Generelle bemærkninger

Her kan konsulenten ved behov angive informationer om institutionen, der vurderes at være relevante i forbindelse med det gennemførte tilsyn.

Pejlemærke 1:

Sociale relationer – positiv voksenkontakt hver dag

”Alle børn har ret til positiv voksenkontakt hver dag – og udsatte børn har et særligt behov for at blive set og få omsorg. Alle børn skal opleve et trygt og omsorgsfuldt miljø, hvor de mødes med respekt og anerkendelse”

Indsats

Vedligehold indsats

Begrundelse

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes det, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, og at der arbejdes målrettet med sociale relationer, så det ses tydeligt i børnenes dagligdag, i praksis. Der observeres positivt relationsarbejde, hvor det ses, at det enkelte barn mødes omsorgsfuldt i trygge læringsmiljøer af lyttende og engageret pædagogiske personale. Personalet i dialogen, kan med konkrete eksempler og refleksioner redegøre for et fælles fagligt fundament for relationsarbejdet, og hvordan der i praksis, arbejdes med pejlemærket. På disse baggrunde, vurderes Vokseværket i vedligehold indsats. Samlet set, efterlader observationerne et indtryk af en god, rolig og positiv grundtone, hvor der tales til og med børnene i en rolig og inviterende tone. Det ses tydeligt i praksis, at personalet viser interesse for- og kan lide at være sammen med børnene, hvilket bl.a. observeres ved, at der er en varm og imødekommende tone, hvor børnene mødes med smil, glad mimik, øjenkontakt og tæt fysisk omsorgsfuld kontakt som kram, sidde på skødet, holde i hånd, være i favn og positiv talesættelse. Ligesom det observeres at personalet er omsorgsfulde og lydhør over for de udspil, som børnene kommer med og taler med børnene om deres oplevelser. Det observeres, at personalet er tilgængelige og til rådighed, og hjælper børnene når der er behov og tilbyder det enkelte barn relevant hjælp, når det ses, at et barn er bange, usikker, ked af det eller har behov for hjælp til konfliktløsning. Fx ses at børn der er ked af det, mødes af omsorgsfuldt pædagogisk personale, der fysisk bringer sig i øjenhøjde med børnene, og i et roligt og inviterende toneleje sætter ord på børnenes følelser, intentioner og handlinger. Det observeres, at personalet særligt er gode til at italesætte børnenes følelser og benævne egne handlinger i relation til barnet: fx ”du bliver ked af det”, ”Jeg pudser lige din næse”, ”jeg passer på dig”. Særligt i de planlagte små formiddagsgrupper og under frokosten observeres, at der er skabt gode betingelser for nærvær, turtagning og fælles opmærksomhed via mindre grupper omkring et fælles tredje. Det ses, at denne organisering skaber gode betingelser for fordybelse om et fælles tredje, nærvær, kommunikation, fælles opmærksomhed og en opmærksomhedsdeling, hvor personalet møder alle børn med øjenkontakt, samt har øje for børnenes initiativer og signaler, og de børn, der har behov for hjælp og ekstra omsorg. Det observeres, at denne tilgang til børnene skaber gode betingelser for længevarende positive samspil mellem børn-voksne og børnene i mellem. Det er gennemgående for observationerne, at der observeres opmærksomt og lydhør pædagogisk personale, der har opmærksomheden rettet mod børnene. Det er kendetegnende for observationerne, at der observeres positive mødeøjeblikke, hvor det overvejende ses, at personalet ser, følger, afstemmer og responderer relevant på børnenes små signaler, omsorgsbehov og initiativer. Således observeres ofte situationer, hvor personalet viser det enkelte barn, at de har forstået barnets udtryk, hvilket ses ved at personalet sætter ord på og responderer på barnets handlinger i overensstemmelse med barnets udtryk, så personalets sprog og handlinger er tilpasset barnets udtryk, samtidig med at personalet løbende bekræfter barnets oplevelse. I dialogen kan personalet redegøre for, hvordan personalet arbejder systematisk med at få øje på, hvorvidt alle børn oplever positiv voksenkontakt og er i positiv trivsel, hvilket i praksis bl.a. sker ved at børnene løbende gennemgås på stuemøder og via TOPI, to gange årligt. Vokseværket har taget stilling til og kan i dialogen redegøre for, hvordan børn i udsatte positioner sikres positiv voksenkontakt på daglig basis, bl.a. via små børnegrupper, inddragelse i rutinesituationer, fælles videndeling om børnene og erfaringsudveksling af, hvordan de enkelte børn profiterer af at blive mødt. Videre beskrives, at man i forhold til børn i udsatte positioner er særligt opmærksom på at organisere små grupper med udgangspunkt i barnets behov, interesser og styrker. Der laves handleplaner på børn i udsatte positioner (SMTTE), som løbende følges op, evalueres og justeres. Som drøftet i dialogen bør, der være en øget

opmærksomhed på, hvordan personalet kan blive endnu bedre til at trække det gode relationsarbejde, og de mindre børnegrupper med ind i hverdagsrutinerne og microovergangene, da det her observeres, at flere medarbejdere bliver optaget af praktiske gøremål uden inddragelse af børn, mens én medarbejder har ansvar for en større børnegruppe (jf. pejlemærke 2), hvilket skaber vanskelige betingelser for nærvær, fælles opmærksomhed, kommunikation og at få øje på alle børns signaler og initiativer, i disse situationer. I dialogen beskrives, at relationsarbejdet løbende evalueres på møder, via arbejdet med TOPI og via det konkrete arbejde med handleplaner på enkelte børn.

Anbefaling

Organisering, der skaber bedre betingelser for omsorg og positive voksen-barn relationer, hen over hele formiddagen:

- Fortsæt det positive arbejde med inddeling i mindre omsorgsgrupper og fokus på personalets positioner, så de gode betingelser, der ses i forhold til omsorg, nærvær, kommunikation og fælles opmærksomhed fastholdes. Øv jer i at forlænge og bibeholde de små omsorgsgrupper over længere tid, ind i tiden før- og efter de planlagte formiddagsgrupper, i micro-overgangene og i rutinesituationerne, hen over hele formiddagen, så I har bedre betingelser for at understøtte jeres samspil med børnene, og børnenes samspil med hinanden. Særligt bør der være opmærksomhed på, hvor mange børn, der er samlet i grupper på legepladsen ad gangen og hvilke professionelle, der har hvilke positioner (når I er større børnegrupper), i forhold til, at skabe bedre betingelser for at imødekomme alle børns omsorgsbehov. Som udgangspunkt kan en rettesnor være at organisere lige så mange grupper, som der er antal professionelle. Via denne organisering har minimumsnormeringerne endnu bedre betingelser for at folde sig ud, tæt på børnene i praksis. • Øv jer endnu mere i at gøre brug af alle Vokseværkets faciliteter, så I har bedre betingelser for at arbejde i mindre omsorgsgrupper med én pædagog/pædagogmedhjælper, sammen med en lille gruppe børn. • Det anbefales, at pæd. leder understøtter personalet i at arbejde mere målrettet henimod et flow for de mindre omsorgsgrupper, så overgange, hverdagsrutiner, aktiviteter og leg kobles ind i det pædagogiske arbejde med en lille børnegruppe, hen over hele formiddagen, så der skabes endnu bedre betingelser for voksen-barn kontakt, mindre ventetid, fælles opmærksomhed, turtagning, kommunikation og understøttelse af alle børns deltagelse i børnefællesskaber, på alle stuer. Fokus på voksen-barn relationen i hverdagspædagogikken, herunder i rutinerne og overgangene, særligt med fokus på løbende refleksion over: • Genbesøg og reflekter over jeres planlægning og organisering i mikroovergangene og rutinesituationerne, så der skabes bedre betingelser for nærvær og positive voksen/barn relationer i mikroovergangene, (jf. pejlemærke 2). særligt med fokus på refleksion over: - Hvordan kan vi opkvalificere voksen-barn relationen i forhold til de overgange og rutiner, børnene oplever at være en del af i deres hverdagsliv i Vokseværket, så vi I højere grad skaber sammenhænge for børnene, frem for overgange? - Hvordan organiserer vi mikroovergangene og hverdagsrutinerne, så vi i højere grad har endnu bedre muligheder for at se alle børns initiativer, forblive i mindre børnegrupper og imødekomme alle børns omsorgsbehov? Hvad kræver det af læringsmiljøerne, gruppestørrelse og de professionelle positioner? Arbejdet med anbefalingerne kan knyttes til det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede læreplan, under barnesyn, dannelse, social udvikling og alsidig personlig udvikling.

Pejlemærke 2:

Inklusion og fællesskab – børne- og ungefællesskaber til alle

”Alle børn skal opleve at være en del af et socialt fællesskab. Børn med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Personalets respekt for børnenes egne kulturfællesskaber er central”

Indsats

Tilpas indsats

Begrundelse

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, og at Vokseværket har en god pædagogisk praksis (jf. vurderingskriterierne i tilsynet), men det ses ikke tydeligt omsat i praksis, alle steder. Personalet kan i dialogen med konkrete eksempler beskrive, hvordan der i praksis arbejdes med inklusion og fællesskaber. Det er i læreplanen beskrevet, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børns udsatte positioner. De udslagsgivende parameter for vurderingen tilpas indsats begrundes i, at det vurderes, at der er forbedringspotentiale i forhold til at nedenstående punkter ses tydeligere i praksis, på tværs af alle stuer:

- En yderlig forbedring af, hvordan personalet systematisk via legen kan understøtte alle børns adgang til- og deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne og leg. Særligt med fokus på personalets rolle- og deltagelse i legen.
- Videreudvikling af det fysiske læringsmiljø, så det i højere grad understøtter leg, børnenes samspil, børnefællesskaber og børnenes deltagelsesmuligheder heri.
- En yderlig kvalificering af at indtænke alle (rutine)situationer i løbet af dagen som pædagogiske mulighedsrum, hvor alle børn får deltagelsesmuligheder.
- En yderlig forbedring af og tilrettelæggelse af Micro overgangene til og fra aktivitet/leg/rutiner og måltider.

Børnefællesskaber, inklusion og leg: Observationerne tegner et billede af, at størstedelen af jeres børn er en del af et større eller mindre børnefællesskab, og er en del af positive børnefællesskaber i løbet af formiddagen. I praksis ses flere eksempler på positivt inklusionsarbejde, der skaber gode rammer og muligheder for børnenes deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne, bl.a. via det fælles tredje i mindre børnegrupper omkring planlagte vokseninitierede aktiviteter og lege. På baggrund af konkrete observationer drøftede vi flere situationer, der viser at personalet i de små grupper lykkes godt med at få øje på og inddrage de børn, der ser ud til at have brug for understøttelse til deltagelse i fællesskaberne, ved at invitere, give tid, komme med konkrete handleanvisninger og guide børnene ind i fællesskaberne og det fælles tredje man er sammen om. Som drøftet i dialogen observeres situationer i begge afdelinger, hvor personalet samarbejder om større børnegrupper. Det ses, at langt de fleste børn bliver optaget af leg og samspil med andre børn og/eller voksne. Samtidig ses et mønster i, at de børn der på eget initiativ opsøger de voksne og andre børn ses få mest kontakt, opmærksomhed og understøttelse til leg, mens enkelte børn der ikke på eget initiativ opsøger de voksne, ses gå rundt fra den ene ting til den anden, uden at finde i leg og fordybelse, og ses i få interaktioner med voksne og andre børn. Som drøftede i dialogen, ses der i alle grupper omsorgsfulde og engageret personale, der tilbyder børnene at være sammen om et fælles tredje. Men i enkelte grupper, observeres, at den planlagte aktivitet, er planlagt så den ikke rammer alle børn i gruppen, inde for nærmeste udviklingszone, da læringsmiljøet er tilrettelagt, så der foregår flere ting på en gang, fx spise og synge på samme tid, sang med guitar i sandkassen samtidig med at der laves ”sandkager”, spise frokost samtidig med, at der spilles musik i baggrunden. I samlingen ses fx, at børnene på samme tid både skal forholde sig til at spise, drikke vand, en voksen der går rundt om bordet med en sangkuffert, synge fagtesange og en voksen der deler mad, frugt og vand ud. Alle aktiviteter er fine og udviklende aktiviteter for børnene hver for sig, men som drøftet i dialogen bør der være opmærksomhed på det 0-3årige barns kognitive udvikling, og hvor mange ting det lille barn kan forholde sig til, samt en opmærksomhed på, at det lille barn lærer og udvikler sig ved at bruge kroppen og sanserne. Adskil derfor aktiviteterne fra hinanden, så børnene har mulighed for fordybelse, tid, fælles opmærksomhed, aktive deltagelsesmuligheder, og kun skal forholde sig til en ting ad gangen. På baggrund af konkrete observationer af leg drøftede vi i dialogen, at der ses en stor variation i, hvordan personalet deltager i, bidrager ind i og understøtter børnenes lege, og herigennem skaber

forskellige betingelser for børnenes deltagelsesmuligheder i legen og muligheder for at indgå i samspil med hinanden. På alle stuer ses personale, der har opmærksomheden rettet mod børnene, men der ses store forskelle på, hvordan personalet understøtter legen og hjælper børn i samspil med hinanden. Der ses medarbejdere, der er gode til at sætte lege i gang, deltage i, og stilladsere børnenes lege, bidrage til og udvide legen, hvis legen er ved at gå i stå, som det fx ses i en dukkeleg, køkkenleg og på legepladsen omkring arbejdsmaskiner, der graver i grus. Det ses, at børnene profiterer af, at personalet er med til at understøtte, bidrage ind i og udvide legen, ved fx at komme med ideer og hjælpe børnene i samspil omkring legen. Samtidig ses medarbejdere, der ikke har det samme blik for, hvordan den voksne kan være med til at understøtte og stilladsere børnenes leg, men primært går bag ved legen, ser på børnenes leg, stiller legetøj til rådighed, og er til rådighed, hvis børn mangler legetøj, børnene selv henvender sig eller der opstår konflikt. Det ses, at det enkelte barn får den betydning, at de går fra den ene leg/aktivitet/legetøj til det andet, uden at finde i fordybelse, leg og samspil med sig selv eller andre børn. Dette ses særligt i de situationer, hvor medarbejdere samarbejder om en større gruppe børn, på fx legepladsen eller i tiden før og efter frokosten. I dialogen beskrives, hvordan der er et særligt blik for børn i udsatte positioner, der har behov for særlig støtte til at komme ind i fællesskaberne. Fx beskrives, at personalet har gode erfaringer med at lave mindre børnegrupper, hvor der er fokus på barnets interesser og kompetencer, og relationer med få børn, der giver børnene muligheder for at spejle sig i hinanden og udvikle legestrategier. Der udarbejdes skriftlige individuelle handleplaner (Smtte) på børn i udsatte positioner med konkrete tiltag i forhold til at inkludere alle børn i børnefællesskaberne. Handleplaner evalueres og justeres løbende. Forældrene inddrages i udarbejdelse af handleplaner på børn. Vi dere beskrives, at ressourceforum og relevante supportpersoner bruges til sparring i forbindelse med børn i udsatte positioner. Børnenes inddragelse i dagligdagens opgaver og rutiner: Generelt observeres flere eksempler på, at personalet har skabt gode øvebaner, hvor børnene inddrages, i- og får mulighed for selv at gøre sig erfaringer med dagligdagens opgaver og rutiner. Fx gives børnene god tid til selv at tage tøj af og på, og på nogle stuer inviteres børnene til at hjælpe med at feje og vaske borde. Særligt i forbindelse med frokosten, inddrages børnene i varierende grad i at hente mad i køkkenet, øse mad op, hælde vand i kopper, rydde service op, smide mad og klude i skraldespanden og selv vaske hænder. I andre situationer observeres, at personalet gør mange ting for børnene, så fokus bliver på praktik frem for, hvordan situationerne kan blive pædagogiske mulighedsrum, hvor børnene selv får lov til at bidrage, gøre sig egne erfaringer og være aktive deltagere (jf. styrkede læreplan). Fx observeres det i forbindelse med formiddagsmaden (på en stue), at børnene sidder på stole og vent, mens de voksne henter mad, smør mad ved vognen, deler mad og kopper ud, samtidig med at der synges omkring en sangkuffert. På en anden stue har man først samling og derefter formiddagsmad, hvor børnene i høj grad har deltagelsesmuligheder. På en anden stue, er det de voksne, der i forbindelse med frokosten dækker borde og henter hagesmækker, mens børnene sidder på stole og vent. Generelt ses flere stuer, hvor alle voksne er i bevægelse omkring praktiske ting på samme tid, fx skubber stole ind til bordet, henter hagesmækker, henter service på vognen. I dialogen drøftede vi, at I skal overføre det fokus på børnenes deltagelsesmuligheder, der på nogle stuer ses i forbindelse med frokosten videre til resten af dagen. Så alle situationer i løbet af dagen bliver omdannet til pædagogiske mulighedsrum, hvor børnene inddrages og har deltagelsesmuligheder. Personalets organisering og positioner i microovergangene og tiden før og efter frokosten: I dialogen beskrives, at man siden tilsynet i 2021 har arbejdet med at forbedre microovergangene. Det observeres, at der på enkelte stuer, er skabt positive forbedringer i forhold til, hvordan personalet arbejder med at dele sig op i mindre grupper i forbindelse med mikroovergangene, og at man efter frokosten på nogle stuer er to medarbejdere i samspil med børnene efter frokosten. Det ses, at denne organisering skaber rolige og glidende overgange, der skaber sammenhænge og forudsigelighed for børnene, og hvor der er gode betingelser for at få øje på alle børn. I dialogen drøftede vi, at der på flere stuer fortsat ses forbedringspotentiale i forhold til, at det observeres, at én medarbejder kommer til at have ansvaret for at være i samspil med for store børnegrupper, mens flertallet af medarbejdere bliver optaget af at skifte børn og praktiske gøre-mål uden inddragelse af børn, hvilket ses skaber vanskelige betingelser for, at den voksne kan imødekomme alle børns omsorgsbehov og understøtte alle børns deltagelse i børnefællesskaber. Dette selv om der på observationsdagene ses 4 medarbejdere på alle stuer og få børn (5 stuer med 4 medarbejdere og 7-8 børn og en stue med 11 børn og fire medarbejdere), og at man på nogle stuer putter de første børn kl. 11.10. I dialogen reflekterede vi sammen over, hvordan man i højere grad kan bruge minimumsnormeringerne ved at arbejde med de små omsorgsgrupper fra formiddagen videre ind i måltidet og efter måltidet. Det fysiske læringsmiljø: Det observeres, at der på tværs af stuer er indrettet fysiske læringsmiljøer, der giver forskellige legemuligheder som genstandsrettet leg, konstruktionsleg, som om lege og begyndende rollelege. I begge afdelinger er fællesrum, hvor der er mulighed for tumlelege og motoriske lege. Generelt ses, at stuerne er indrettet med rum i rummet og i små tematiserede legezoner, der giver muligheder for at lege i mindre grupper. Legetøj ses overvejende placeret tilgængeligt i børnehøjde, så børnene har adgang til dette. Som drøftede i dialogen ses der stuerne i mellem variation i hvordan og hvorvidt, der er gjort klar til legen og hvor tematiserede legezonerne er indrettet, og dermed hvor tydeligt, det set fra et børneperspektiv er, hvad man kan lege. På enkelte stuer er der tydeligt gjort klar til køkken-leg, bil-leg, konstruktionsleg, genstandsrettet leg og togleg, der inspirerer børnene til længerevarende og fordybende lege. Dog ses, at flertallet af stuer har forbedringspotentiale i forhold til, at gøre endnu mere klar til lege og indrette i flere tydelige tematiserede legezoner, der i højere grad inviterer, til- og inspirerer til leg. Desuden drøftede vi, at I med fordel kan være opmærksom på, at det fysiske læringsmiljø på

legepladsen for nogle børn stiller store krav, til børnenes lege-kompetencer og forestillingsevner, i det der i mindre grad er tydelige tematiserede legezoner, hvor det er tydeligt hvad man kan lege, og mangel på legetøj og rekvisitter, der kan være med til at inspirere de børne- og vokseninitierede lege, for de børn som har svært ved selv at finde ind i/finde på leg. I den ene afdeling ses legehus med køkken, men med få rekvisitter, samtidig ses dukker og dukkevogne, som det ses flere børn finder i en længerevarende og fordybende lege omkring.

Anbefaling

Leg og de professionelle rolle i de børne- og vokseninitierede lege: • Det anbefales at reflektere og arbejde med et fælles fagligt grundlag for, hvordan personalet kan tilvejebringe gode betingelser for legen, ved at bidrage ind i, deltage i og hjælpe børnene med at udvikle legestrategier ved at understøtte børnenes leg, i såvel de børne- som vokseninitierede lege, jf. Styrkede læreplan. Inspirationsspørgsmål i forhold til refleksioner af fælles fagligt fundament for de professionelle rolle i legen, kan være: - Hvordan kan personalet konkret via forskellige positioner i de børne- og vokseninitierede lege bidrage ind i legen. Fx ved at deltage i, stilladsere- og understøtte børnenes leg, og støtte op om børnenes egne fællesskaber. - Hvornår og hvordan skal personalet gå foran legen (fx øve legestrategier ved at understøtte turtagning, inspirere og igangsætte lege med fokus på børnenes nærmeste udviklingszone, deltage i legen som rollemodel og støtte børnene i fælles opmærksomhed omkring legen), gå ved siden af legen (observere og assistere løbende, give ideer og hjælpe med at løse konflikter, hvis legen er ved at gå i stykker) og gå bagved legen (observere i baggrunden og se, hvilke dynamikker der er på spil, og hvad der interesserer børnene – bidrage ind i og understøtte legen ved behov). • Drøft konkrete lege, og hvordan de professionelle i konkrete handlinger kan bidrage ind i disse lege. Fx hvordan kan den voksne bidrage ind i leg; i genstandsrettet leg, i sandkassen, i leg med klodser, parallel-lege, i køkkenleg, bil-leg, som-om-leg-, rollelege og regellege m.m. • Reflekter og diskuter, hvordan det fysiske læringsmiljø skal være indrettet, med henblik på at give børn i alderen 0-3 år gode betingelser og deltagelsesmuligheder for at lege? Hvilket legetøj og hvilke tematiserede legeområder skal være til rådighed? Inspiration i forhold til børns leg og de voksnes rolle i legen, kan findes i bogen: "Kom ind i legen! Fælles legemanuskripter som pædagogisk metode" af Kristina Avenstrup og Sine Hudecek. Bogen har gode praksis eksempler på metoder, der har til formål at sikre alle børn adgang til legefællesskaber, fx fælles legemanuskripter. Ved interesse sparrer konsulentene gerne på, hvilke kapitler, der giver god mening at finde inspiration i. Ligeledes kan der findes inspiration i EVA'S materialer: "Leg for Børn", "Modul om leg", "Kort om leg". Desuden kan I finde inspiration i bogen "Leg for sjov og alvor" af Susan Hart m.fl., samt legekortene "Leg for sjov og alvor – kort fortalt" af Susan Hart m.fl., som er legekort udviklet til at stimulere de 0-3årige børns følelsesmæssige og sociale udvikling. Ligesom sprogforsker Pia Thomsens skema "Deltag i leg og lær sprog", kan inspirere. Ideer til det fysiske læringsmiljø på legepladsen, der kan understøtte børnenes deltagelsesmuligheder i lege: • Indrette flere tematiserede legezoner med velkendte rekvisitter, som i højere grad inviterer børnene til tematiserede lege og rolle-lege og fordybelse i mindre grupper. Fx, bager, is-bod, butik, tankstation, restaurant, pizzeria. Desuden ved at gøre klar til legen ved at have rekvisitter omkring husene, som køkken, køkkentag, dukker, is-skilte/butiksskilte m.m. På legepladsen med tog, kan der fx være en legeskatte med togkonduktør-hat, rejsekort og picnicurv med rekvisitter, som inviterer til en leg, hvor man skal ude og køre tog og måske på picnic i skoven. • Lave udegrundsskasser, der kan tages frem i forhold til en konkret leg. Desuden kan der lave legemanuskripter på to-tre lege (med tilhørende remedier), som kan leges på legepladsen (se evt. bogen "Kom ind i legen – fælles legemanuskripter som pædagogisk metode") sprogforsker Pia Thomsen skema "Deltag i leg og lær sprog". Laminer evt. billeder af udegrundsskasserne og de konkrete lege og hæng op på legepladsen, så børnene inddrages, inspireres og kan se, hvilke legemuligheder der er. Træk på jeres gode erfaringer, der ses i forhold til hvordan de professionelle bidrager ind i, deltager i og understøtter de børne- og vokseninitierede lege indenfor, og tag erfaringerne med ud på legepladsen. • Reflekter og diskuter, hvordan det fysiske læringsmiljø på legepladsen skal være indrettet, med henblik på at give børn i alderen 0-3 år gode betingelser for at lege? Hvilket legetøj og hvilke tematiserede legeområder skal være til rådighed? Mikroovergangene: Der bør være en skærpet opmærksomhed på det pædagogiske formål med overgangene til og fra måltiderne og den "mellemløstid" der opstår, og hvordan I bliver helt skarpe på at organisere og tilrettelægge et udviklende læringsmiljø i mikroovergangene. Set fra et børneperspektiv og fokus på, at der skal tilrettelægges læringsmiljøer fra 7-17 (jf. Styrkede pædagogisk læreplans fokus på læringsmiljøer hen over hele dagen og børns ret til inddragelse og aktiv deltagelse i eget liv), hvornår giver det så mening at løse hvilke opgaver/positioner, og hvornår og hvilke opgaver kan børnene inddrages i? Som drøftede i dialogen, kan I evt. reflektere og afprøve, at arbejde med at videreføre de små børnegrupper tidligere fra morgenstunden, hen over formiddagsgrupperne, og ind i frokosten og trække dem med ind i tiden efter måltidet, så én fast voksen har ansvar for hver deres lille gruppe over længere tid, så der skabes bedre betingelser for at skabe sammenhænge frem for overgange. Genbesøg og reflekter over jeres planlægning og organisering i mikroovergange. Inspiration til refleksions spørgsmål: • Hvordan kan I organisere overgangene fra en aktivitet/rutine/leg til en anden aktivitet/rutine/leg, så der ikke opstår unødigt ventetid for børnene? Hvad kræver det af organiseringen, gruppestørrelse, læringsmiljøerne og personalets positioner? • Indtag børneperspektivet og gå på opdagelse med

børnene i, hvordan det er at være en del af microovergangene. Et greb kan være at videofilme overgangene og efterfølgende analysere og reflektere over, hvad der virker godt og hvilken betydning jeres organisering får for børnene, set fra et børneperspektiv. Heri kan I finde en nøgle til, hvad I skal gøre mere og/eller mindre af.

- Reflekter over hvordan I kan skabe mere sammenhæng i overgangene og indtænke børnene endnu mere i de daglige hverdagsrutiner, så der sker en større sammenhæng fra den ene aktivitet til den anden. Hvad skal børnene have ud af microovergangene?
- I kan evt. reflektere og afprøve, hvorvidt der kan skabes sammenhænge i- og mindre ventetid for børnene i overgangen ved at den samme voksne følger den samme lille børnegruppe over tid, (i måltidet, i overgangen og ud i aktivitetsgruppen). Den gruppe, der skal blive på stuen, kan evt. være dem der inddrages i at rydde op efter måltidet og gå med vognen i Køkkenet.

Børnenes deltagelsesmuligheder i dagligdagens opgaver og rutiner - Fokus på, at alle rutinesituationer i løbet af dagen omdannes til pædagogiske mulighedsrum:

- Lav fælles faglige refleksioner af, hvordan I gør alle rutinesituationer i løbet af dagen til pædagogiske mulighedsrum, hvor børnene tilbydes deltagelsesmuligheder, jf. styrkede læreplan. Start evt. med tiden før og efter- og selve formiddagsmåltidet.

- Det anbefales, at I over jer i at inddrage børnene endnu mere i hverdagens rutiner, så børnene får flere deltagelsesmuligheder fx ved at formiddagsmåltidet i højere grad indtænkes som et pædagogisk læringsmiljø, hvor børnene får erfaringer med at hjælpe med at dække bord, hente hagesmækker, selv hælde vand i kopper, øser mad op m.m.

- Øv jer i at skabe sammenhænge fra en aktivitet/rutine til en anden, fx når jeg skal spise vasker jeg hænder, henter hagesmæk, hælde vand i kop, øser mad op og skubber maden videre til min sidekammerat, så det sker på alle stuer. Del hinandens gode erfaringer.
- Øv jer i at skabe mere ro og fordybelse i overgangen til frokosten ved at inddrage den lille børnegruppe, der er inde på stuen i at gøre hagesmække klar, skubbe stole ind til bordet, hente mad, dække bord og vaske hænder, så disse hverdagsrutiner sker i mindre grupper og der er gjort klar til de øvrige børn, når de er færdig med deres gruppe. På denne måde får I ikke samlet en stor børnegruppe på stuen, hvor alle praktiske ting skal ordnes på samme tid, men får gjort det til en pædagogisk aktivitet i mindre grupper.

I kan evt. finde inspirationsmateriale til refleksionerne i materialet: Skab læringsøjeblikke i hverdagens små rutiner her: Dialogmateriale: Skab læringsøjeblikke! – i hverdagens små rutiner - Dansk Center for Undervisningsmiljø (dcum.dk).

I forhold til arbejde med at gøre alle hverdagens rutinesituationer til pædagogiske mulighedsrum, kan I evt. finde god inspiration i bogen: "Pædagogiske rutiner i dagtilbud" af Søren smidt mfl. Det fysiske læringsmiljø: Det anbefales, at I styrker børnenes betingelser for at indgå i længerevarende lege og børnefællesskaber ved at gøre klar til legen, og ved at skabe flere rum i rum og tematiserede legezoner. I bør fortsætte jeres fokus på at gøre klar til legen, så det ses tydeligt i praksis på alle stuer. I forhold til at tilrettelægge fysiske læringsmiljøer for vuggestuebørn, hvor der er gjort klar til legen, er det hensigtsmæssigt at tage højde for:

- At det 0-3-årige barn er konkret-tænkende, så tænk i flere tematiserede legemiljøer børnene kender fra deres hverdag, da dette inspirerer til leg. Fx puslemiljø (dukke, puslebord, stofklude, skraldespand seng og bleer, så der kan skiftes, pusles og puttes dukker), køkken med tilhørende rekvisitter, som børnene kender fra deres hverdag, vasketal, dyr i zoologisk have, bondegård, bil-miljøer (biler, veje, garager), læge, butik, bager, bus.
- Grib det, der interesserer børnene og skift jævnligt det opstillede legetøj ud.
- Være opmærksom på at stille legetøjet frem, så det fremstår indbydende og klar til leg, uden forberedelse, frem for at have legetøj i kasser.
- Gør klar til legen, frem for at rydde op. Tag fx billede af, hvordan legezonerne kan se ud, når de er gjort klar til legen, og sæt billedet ved legezonen, så kan børn og voksne leg "sæt på plads legen" og samtidig gøre legezone klar.
- For de mindre børn er det vigtigt, at elementerne er genkendelige, idet børnene er afhængige af konkreter, da de endnu ikke har udviklet evne til at kunne forestille sig, at "noget" er noget "andet".
- Tænk i indretning, der støtter parallellege og begyndende rolle-lege. Fx stille to køkkener ved siden af hinanden, to gryder og to grydeskeer, der appellerer til spejling og samspil børnene imellem (vuggestuen).
- Tænk i legezoner der rummer: 1) Steder at lege parallelt og begyndende rolleleg, 2) Steder at lege selv, men hvor de voksne har mulighed for at se børnene. 3) Steder hvor personalet kan indgå i fælles lege og aktiviteter med børnene 4) Steder hvor flere børn kan lege sammen, 5) Steder, hvor der er mulighed for at trække sig tilbage og nyde en rolig hvilestund
- Legeplads: Indret flere tematiserede legezoner med velkendte rekvisitter på legepladsen, som i højere grad inviterer børnene til lege og fordybelse i mindre grupper. Fx legehuse med køkken og borde/stole, pakkeshop, lufthavn, læge, bager, is-bod, butik, tankstation, togzone med togkonduktørhat, rejsekort og picnicurvså man kan køre på skovtur m.m.

I kan evt. finde inspiration i bøgerne: "Rum og læring for de mindste – Om at skabe læringsmiljøer i vuggestuen". af Charlotte Ringsmose og Susanne Ringsmose Staffeldt. "Magiske rum – Læringsmiljøer i daginstitutionen" af Louise Friis. og på disse link fra DCUM: Projekt: Alsidige og kvalitetsstærke legemiljøer i dagtilbud - Dansk Center for Undervisningsmiljø (dcum.dk) Børnemiljøer i praksis: To gode eksempler på legemiljøer - Dansk Center for Undervisningsmiljø (dcum.dk)

Anbefalingerne i pejlemærke kan knyttes til arbejdet med det fælles pædagogiske grundlag under temaerne: børnefællesskaber, leg, børn i udsatte positioner, dannelse, børneperspektiv og pædagogisk læringsmiljø, der beskriver at læringsmiljøerne skal tilrettelægges så børn får mulighed for at være aktive deltagere og medskabere af egen læring.

Pejlemærke 3:

Sprogindsatsen – muligheder gennem sprog

”Alle børn skal have de bedste udviklingsmuligheder for deres sprog”

Indsats

Tilpas indsats

Begrundelse

Det vurderes, at Vokseværket arbejder med at skabe positive udviklingsmuligheder, i forhold til børnenes kommunikative og sproglige udvikling, hvilket delvis afspejles i praksis. I dialogen kan personalet med konkrete eksempler redegøre for, hvordan der arbejdes med pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre, tanker, behov og ideer, hen over hele dagen (jf. styrkede læreplan). Det sprogpædagogiske arbejde er beskrevet i læreplanen. Personalet kan redegøre for systematiske procedurer i forhold til, hvordan børn i sproglige udfordringer understøttes, i samarbejde med barnets forældre. På disse baggrunde vurderes, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning. Observationer af praksis viser, at sprogarbejdet ikke i tilstrækkelig tydelig grad, skaber udviklingsmuligheder for alle børns sproglige udvikling, hen over hele formiddagen. Dette ses ved, at der observeres forskelle i personalets anvendelse af sprogunderstøttende strategier. Ligesom det ses, at børn der ikke selv sprogligt opsøger personalet har færre muligheder for at udfolde, øve og gøre sig erfaringer med sproget. På disse baggrunde vurderes Vokseværket i tilpas indsats. På baggrund af konkrete observationer drøftede vi, at der ses flere eksempler på, hvordan personalet i aktiviteter, lege og samtaler arbejder med sprogunderstøttende strategier, der bidrager til at udvide og strække børnenes sprog. Fx ses personale, der tilpasser deres sprogbrug til det enkelte barns nærmeste udviklingszone, og i mødet med børnene bruger udvekslingstonen og anvender sprogunderstøttende strategier, som turtagning, stille åbne nysgerrige spørgsmål (Fx ”Hvad legede i?” ”Hvad skete der så?”), giver tid og afventer børnenes udspil. Det ses, at anvendelsen af de sprogunderstøttende strategier, skaber gode betingelser for at understøtte sproget, og at børnene får gode muligheder for at udfolde, øve, eksperimentere og gøre sig egne erfaringer med kommunikation og sprog (jf. styrkede læreplan). Særligt observeres flere gode eksempler på medarbejdere, der er gode til at fange børnene enkelte ord og bruge disse til at invitere børnene ind i dialoger, bekræfter og benævner børnenes sproglige initiativer og i talesætter, ord begreber og handlinger. I dialogen drøftede vi, at der samtidig ses personale, der ikke i samme grad er opmærksom på at anvende sprogunderstøttende strategier i mødet med børnene, og hvordan man i praksis kan bidrage til- og invitere børn ind i længerevarende dialoger med turtagning. Alle medarbejdere er søde, imødekommende og taler til og med børnene i en rolig tone, men der ses flere medarbejdere som på eget initiativ har få dialoger med børnene, og som kommer til at stille lukkede ja/nej spørgsmål, som lukker for dialoger og dermed for, at børnene får egne erfaringer med at udfolde sproget, (fx ”smager det godt?” ”Du har været på legepladsen?” ”Er den god?”). Særligt i måltiderne ses store variationer i forhold til, hvordan og hvor meget personalet bidrager til og inviterer børnene ind i samtaler og dialoger. Som drøftede i dialogen, ses flere eksempler, der viser personale, som har gode sprogudviklende dialoger med børnene, hvor personalet er opmærksom på turtagning i kommunikationen, lytte, holde pauser, folde ord ud og holde dialogen i gang ved at invitere børnene ind i samtaler med udgangspunkt i børnenes interesser og egne fortællinger. Samtidig drøftede vi, at der under observationerne ses et mønster i, at de børn, der har meget sprog og tager tydelige sproglige initiativer har mange dialoger med turtagning i kommunikationen, mens de børn, der ikke af sig selv opsøger de voksne med sproglige initiativer eller finder ind i leg med andre børn, (jf. pejlemærke 2) har færre sproglige deltagelsesmuligheder for at øve og gøre sig erfaringer med sprog og kommunikation, både i legen, rutinerne og under måltiderne. Det giver anledning til refleksioner af, hvorvidt de børn der har størst behov for at øve og eksperimentere med sproget, får mulighed herfor? Generelt observeres, at børnene under formiddagens lege og aktiviteter, og under måltiderne er fordelt i mindre grupper, hvilket ses skaber gode betingelser for kommunikation, dialog, fælles vedvarende opmærksomhed, øjenkontakt, et lavt støjniveau og udveksling af sproget. På observationsdagene

observeres, at der arbejdes med børnenes sproglige opmærksomhed og udvikling på flere niveauer, bl.a. via dialogisk læsning, sang og dialoger i aktiviteter, lege og måltider. I dialogen beskrives, at man ved bekymring for et barns sproglige udvikling har en tydelig fælles strategi og systematik for, hvordan der handles. Der foretages observationer og en afdækning af på hvilke områder barnet er i sproglige vanskeligheder, og hvor barnet har sproglige styrker. Der laves skriftlige individuelle handleplaner, som løbende følges op, justeres og evalueres. Forældrene inddrages altid tidligt i sprogindsatsen omkring deres barn. Fx inviteres forældrene ind i, hvad der sprogligt arbejdes med i Vokseværket og forældrene vejledes i, hvordan de hjemme kan understøtte barnets sprog. Så der sker et samarbejde om at understøtte barnets sproglige udvikling. Videre beskrives, at man er opmærksom på at inddrage og etablere et tværfagligt samarbejde med institutionens tale-høre-konsulent. Det observeres, at det fysiske læringsmiljø overvejende er indrettet så det understøtter børnenes sproglige udvikling, fx i form af plakater og billeder på væggene, der appellerer til at pege, begrebsforståelse og dialoger. Der ses en variation i forhold til tydelige indrettede læsemiljøer, hvor børnene har mulighed for at trække sig tilbage og nyde en stille læsestund med sig selv, hinanden og de voksne. Der ses bøger tilgængeligt i børnehøjde. Som drøftet i dialogen, er der forbedringspotentialer i forhold til, at der på tværs af alle stuer i højere grad er fokus på at genbesøge jeres tidligere arbejde med indretning af det fysiske læringsmiljø, og genoptage arbejdet med systematisk at gøre "klar til legen" og indrette tydelige tematiserede legezoner, på tværs af alle stuer, så det set fra et børneperspektiv er mere tydeligt, hvad man kan lege i de forskellige legezoner. Fx ved at gøre klar til genstandsrettet leg, køkkenleg, bil-leg, bondegårdsleg, konstruktionsleg så det inviterer til- og inspirer til leg. Ved at gøre klar til legen, skabes bedre betingelser for at invitere børnene ind i lege, hvor der er gode betingelser for sproglig udfoldelse. Jf. Den styrkede pædagogisk læreplans fokus på, hvordan leg og de professionelle understøttelse af barnets deltagelse i legen er betydningsfuld for børnenes sproglige udvikling (Styrkede pædagogisk læreplan s. 40). I dialogen beskrives, at Vokseværket løbende har fokus på at understøtte sprogindsatsen gennem kompetenceudvikling og intern sparring. Fx beskrives, at Vokseværket har én sprogansvarlig, som deltager i klyngens sprogetværk, hvor der videndes på tværs af enhederne. I sprogetværket er man i proces med at udarbejde en strategi for, hvordan nye medarbejdere klædes på til det sprogpædagogiske arbejde. Videre beskrives, at man arbejder med et sprogpædagogisk fokus i lege-manuskripter. Desuden er alle medarbejdere i gang med et kompetenceforløb omkring Sprogtrappen med sprogforsker Pia Thomsen. I dialogen beskrives, at der i hverdagen og på diverse mødefora arbejdes løbende med refleksioner og evaluering af arbejdet med kommunikation og sprog.

Anbefaling

Dette års anbefalinger, læner sig op ad sidste års anbefalinger, da det vurderes, at I er i god proces med at arbejde med anbefalingerne, men at det endnu ikke ses, at anbefalingerne er blevet til hverdagshandlinger, der ses tilstrækkeligt tydeligt og afspejles som en forankret praksis på tværs af stuer. • Fortsæt med at udarbejde en strategi for, hvordan og hvem der klæder vikar og nye medarbejdere på i forhold til, hvordan god sprogpædagogisk praksis ser ud i konkrete hverdagshandlinger. Det anbefales at være opmærksomme på at være praksisorienteret i jeres formidling, så I har fokus på hvordan god sprogpædagogik, ser ud i praksis; Hvad betyder det konkret, at personalet skal gøre i handlinger? En idé kan fx være at anvende Pia Thomsens sprogstrategier, sprogteknikker, "Deltag i leg og lær sprog" "ord- og sætningsbyggeren", og Strække sproget (tale rundt om ord, variere ordforråd, udvide emnet), samt sprogtrappen i det daglige arbejde og til løbende at praksisjustere. "Ordsætnings-byggeren" og "Deltag i leg og lær sprog" (Pia Thomsens materialer) kan evt. hænges op forskellige relevante steder, så de løbende kan genbesøges og inspirere. • Med baggrund i Den Styrkede Læreplans mål for kommunikation og sprog, det fælles pædagogiske grundlag og sproginvesteringscasen, anbefales det, at I laver fælles faglige refleksioner af, hvordan god sprogpædagogik, skal se ud i Vokseværket? Hvad skal børnene have ud af sprogpædagogikken? Hvordan kan I, i hverdagspædagogikken (rutinerne, planlagte aktiviteter, leg og børnefællesskaber) understøtte børnenes sproglige og kommunikative udvikling gennem sproglige læringsmiljøer, hen over hele dagen fra 7-17. Jf. rammerne i den styrkede pædagogiske læreplan. I kan fx stille spørgsmålet: - Hvordan ser god sprogpædagogik ud i Vokseværket, hvis vi kommer i mål med vores pædagogiske intentioner? Hvilke læringsmiljøer skal tilrettelægges, hen over hele dagen? Hvad skal personalet konkret gøre? Hvordan kan vi om tre, seks, ni og tolv måneder se, det i praksis på tværs af alle stuer? - Hvilke konkrete handlinger, skal vi se efter i praksis? • Det anbefales, at I har fælles faglige drøftelser af, hvordan måltiderne kan bruges som sproglige udviklingsrum, hvor alle børn inddrages og får sproglige deltagelsesmuligheder. - Hvordan får I skabt gode betingelser for længerevarende dialoger, for alle børn – særligt med fokus på børn, der i mindre grad tager tydelige sproglige initiativer? Brug hinandens gode erfaringer, jeres sprogansvarlige og i inddrag jeres viden fra sproginvesteringscasen og Sprogtrappen. En konkret metode, kan fx være at anvende sprogforsker Pia Thomsens materiale ordsætningsbyggeren. I er velkomne til at kontakte områdets sprogvejleder i forhold til at få foldet metoden ud, så den bliver til hverdagshandlinger i praksis. I kan også finde inspiration i bogen "Sprog i samspil", som har gode eksempler på, hvordan de Professionelle konkret, i praksis, kan hjælpe alle børn til at kommunikere og indgå i samspil. Fysiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sproglige udvikling: • Det anbefales, at I genbesøger jeres tidligere arbejde med det fysiske læringsmiljø, så det i højere grad stimulerer og understøtter børnenes sproglige udvikling. Tag

"sprogbrillerne" på og gå på opdagelse i hvordan I kan sørge for: 1) På enkelte stuer bør der arbejdes med, at der etableres flere rum i rummet med fokus på mindre og tydelige tematiserede legezone. 2) I de små legezone der er indrettet på stuerne, anbefales det at tydeliggøre de tematiserede legezone med genkendelige rekvisitter og temaer fra børnenes hverdag (fx læge, bager, butik, køkken, bilmiljø, bondegård/zo). Desuden anbefales det, at I arbejder endnu mere med at gøre klar til legen ved at stille legetøj frem, idet dette inviterer børnene til sproglige interaktioner igennem leg, da børnene bliver inspireret og guidet i forhold til, hvad og hvordan man kan lege. Sproglige læringsmiljøer i praksis: Det anbefales fortsat at fokusere på at skabe læringsmiljøer, der skaber betingelser for og har fokus på: 1: Fælles opmærksomhed som grundlaget for den sproglige og kommunikative udvikling (Arbejde med det fælles tredje i mindre grupper; hvad skal børn og voksne være sammen om?). 2: Legen som en afgrænset udviklingsarena for sproglig udvikling med fokus på, hvordan den voksne kan guide og sprogligt kan bidrage ind i - og bruge legen som et sprogpædagogisk rum. Samt fokus på, hvordan de fysiske læringsmiljøer kan understøtte legen og den sproglige udvikling. 3: Sprogunderstøttende strategier for alle børn, og med særligt fokus på de børn, som ikke af sig selv, sprogligt opsøger de voksne. (imiter barnet, 5-turtagning, dialog, benævne, afvente – holde pauser, åbne spørgsmål, udvide og holde dialogen i gang m.m.) 4: Skabe betingelser og rum, der ligger op til leg og samspil med vedvarende fælles opmærksomhed i mindre grupper. 5: Sprogtiltagelse sker bl.a. via meningsfulde samtaler med voksne og andre børn, skab derfor samtaler, hvor børnene inviteres til at fortælle, beskrive og forklare. Stræk sproget ved at tale rundt om ord, variere ordforråd, udvide emnet. Arbejdet med anbefalingerne kan knyttes til læreplanstemaet Kommunikation og sprog med fokus på at arbejde med sproglige læringsmiljøer hen over hele dagen

Pejlemærke 4: Forældresamarbejde - forældrepartnerskab

"Forældre og institution skal indgå i et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns udvikling og trivsel. Forældre er en ressource i forhold til samarbejdet om deres børn og skal ses som del af et partnerskab"

Indsats

Vedligehold indsats

Begrundelse

På baggrund af beskrivelser i dialogen, vurderes at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, og at der arbejdes målrettet med pejlemærket, bl.a. qua systematiske forældresamtaler, forældreinddragelse og løbende vidensdeling med forældrene om deres barn. Personalet kan i dialogen redegøre for og komme med konkrete eksempler på forældresamarbejdet, som også er beskrevet i læreplanen. På disse baggrunde vurderes Vokseværket i vedligehold indsats. I dialogen beskrives, at Vokseværket faciliterer og rammesætter et tæt og ligeværdigt samarbejde med forældrene om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem:

- Formelt forældresamarbejde via forældremøder og forældrerådsmøder.
- Forældre og børn inviteres til sociale arrangementer som sommerfest, lygtefest og fællesspisning for forældre og børn.
- Højt informationsniveau. Fx via nyhedsbreve, billeder og dagbog på Aula, der beskriver stuenes pædagogiske praksis. Samt forældremøder, hvor forældrene får mulighed for at få indblik i hverdagen og de pædagogiske intentioner og mål, der er for den pædagogiske praksis.
- Ved bekymring for et barns trivsel og udvikling inddrages forældrene tidligt i forløbet, så der er mulighed for dialog og en tidlig indsats i forhold til at samarbejde om at understøtte barnets trivsel, læring og udvikling. Der er skabt rammer for løbende dialog og vidensdeling i hverdagen og ved planlagte samtaler med forældrene, om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem:
- Løbende dialog om barnets hverdag, trivsel, læring og udvikling i form af daglige overleveringer og dialog med forældrene.
- Systematiske forældresamtaler om barnets trivsel, læring og udvikling i form af før-start-samtale og en samtale når barnet er mellem 2 og 2,6 år. Som forberedelse til samtalerne gennemgår personalet en fælles faglig spørgeguide, der sikrer at personalet kommer rundt om hele barnets trivsel og udvikling. Desuden er der altid mulighed for behovssamtaler, foranlediget af såvel forældre som personale. Det beskrives, at der er en engageret forældregruppe og et aktivt forældreråd. Der afholdes løbende møder i forældrerådet, hvor det beskrives, at forældrerådet har mulighed for at komme med et forældreperspektiv på den pædagogiske praksis. Videre beskrives, at man på et forældrerådsmøde har haft én fra Københavns forældreorganisation med på et forældrerådsmøde, hvor man har drøftet og fået inspiration til forældrerådsarbejdet. Med baggrund i drøftelserne skal man i forældrerådet i gang med at lave en justeret forventningsafstemning for forældrerådets virke og en definition af, hvordan forældrepartnerskabet skal forstås i Vokseværket. Videre beskrives, at de øvrige forældre via forældremøder, udsendte referater og på Aula er orienteret om forældrerådets arbejde, hvordan forældrerådet kan bruges og kontakt oplysninger på forældrerådet. Forældrerådsrepræsentanten beskriver, at Vokseværket set fra et forældreperspektiv opleves som et roligt miljø af at fleve sit barn i, og hvor der er rart at være som barn og forældre. Videre beskrives, at der er en oplevelse af forældreinddragelse i samarbejdet om børnene og generelt en høj grad af informationsniveau. Ligesom det beskrives, at det opleves at der er en god kommunikation, hvor der både er mulighed for dialog i hverdagen og en imødekommenhed, hvis man har spørgsmål i forhold til sit barn eller den pædagogiske praksis. I dialogen beskrives, at der blandt personalet løbende laves mundtlige refleksioner og evalueringer af forældresamarbejdet. Forældrenes oplevelser af forældresamarbejdet inddrages på forældremøder, forældrerådsmøder og ved forældresamtaler, hvor der spørges ind til forældrenes oplevelser af forældresamarbejdet.

Anbefaling

- Fortsæt det gode arbejde i forhold til at skabe gode betingelser for et tæt samarbejde med forældrene om børnenes glæde, trivsel, læring og udvikling.
- Reflekter over, hvorvidt I kan videreudvikle og styrke jeres systematiske forældresamtaler yderligere ved at udarbejde skriftlige dagsordner, som udleveres til forældrene forud for

forældresamtaler. Nærværende pejlemærke kan kobles til den styrkede læreplans krav om forældresamarbejdet (Styrkede læreplan side 24).

Pejlemærke 5:

Sammenhæng - også i overgange

"Alle børn skal opleve en helhed i deres liv. Ved overgangen fra et tilbud til et andet, skal barnet og deres forældre opleve, at der samarbejdes om at skabe en tryk og god overgang"

Indsats

Vedligehold indsats

Begrundelse

I selvregistreringen, er der svaret nej til, at der laves kvartalsvis driftsinspektion af legepladsen. På baggrund af dialogen vurderes det, at Vokseværket i praksis arbejder målrettet med pejlemærket, så det er synligt i børnenes hverdag. Personalet i dialogen, kan med konkrete eksempler redegøre for, hvordan der arbejdes systematisk med at sikre tryk og sammenhæng i overgangen fra hjem til vuggestue og fra vuggestue til børnehave. Det beskrives, at der har været fælles faglige drøftelser af, hvordan modtagelsen af nye børn, skal se ud i praksis. På disse baggrunde vurderes Vokseværket i vedligehold indsats. I dialogen beskrives, at Vokseværket har systematiske strategier for, modtager- og afgiver-perspektivet i forbindelse med børnenes overgange. Det beskrives, hvordan der er faste procedure for modtagelse af- og barnets første tid i Vokseværket og for overlevering til børnehaven. I praksis kan strategierne ses ved følgende:

- Når et barn modtager tilbud om start i Vokseværket og takker ja til pladsen, kontaktes familien med tilbud om besøg, rundvisning og en før-start-samtale. Formålet er en forventningsafstemning og at høre om barnets første tid, rutiner og behov.
- Forud for start modtager barn og familie en velkomstpjece.
- Barnets modtagelse og første tid i institutionen aftales i tæt dialog med forældrene, og med respekt for det enkelte barn og families behov.
- For at skabe tryk for barn og familie arbejdes med primær og sekundær pædagog i den første tid.
- Forældrene inviteres til en 2- 2,6 års samtale. Formålet med samtalen er, at hjem og Vokseværket frem mod børnehavestart har en dialog om, hvordan man i samarbejde kan understøtte barnet i at få de bedste udviklingsbetingelser for deltagelse i det kommende børnehaveliv. Metodisk tager samtalerne udgangspunkt i et fast skriv, der sikrer at de professionelle kommer hele vejen rundt om barnets trivsel og udvikling.
- Forældrene vejledes i, hvilken type børnehaven, som barnet vil profitere af.
- Hvis det vurderes, at barnet vil profitere af det, besøges barnets kommende børnehaven med det formål at give barnet et indblik i, hvad en børnehaven er og et konkret udgangspunkt at tale om.
- Løbende fokus på at arbejde med at klæde børnene på i forhold til at få de bedste forudsætninger for deltagelse i børnehavelivet.
- For børn i udsatte positioner, er der med forældrenes samtykke, særlig opmærksomhed på overlevering til børnehaven, så der sker en videndeling af barnets behov og ressourcer og med udgangspunkt i, hvad barnet har profiteret af i vuggestuen. Det beskrives, at der løbende er refleksion og evaluering af arbejdet med sammenhæng og overgange.

Anbefaling

- Fortsæt det positive arbejde, der skaber gode betingelser og sammenhæng for børnene i overgangene.
- Som drøftet i dialogen, er det en mulighed at anvende det vidensoverdragelsesmateriale, der ligger på Aula i forbindelse med 2- 2,6 års samtalen og vidensoverdragelse til børnehaven.

Pejlemærke 6:

Krav om refleksion og metodisk systematik i den pædagogiske praksis

"Alle institutioner skal vælge en konkret metode, således at der – på mangfoldige måder - arbejdes systematisk og reflekteret. Institutionerne skal skabe rum for refleksion over det pædagogiske arbejde og kunne indgå i en dialog omkring deres pædagogiske praksis. I valg af metode skal der tages afsæt i den enkelte institutions børnegruppe og øvrige lokale forhold"

Indsats

Tilpas indsats

Begrundelse

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, og at Vokseværket arbejder med pejlemærket, men det ses ikke tydeligt omsat i praksis på alle stuer, hen over hele formiddagen. I dialogen kan personalet med konkrete eksempler redegøre for, hvordan de arbejder reflekteret med refleksion og metodisk systematik, fx i form af systematisk mødevirksomhed, refleksion, fælles faglige metoder og et fælles fagligt fundament. Dialogen og observationerne viser, at der er sat en ramme for fælles metoder, et fælles fagligt fundament, som Vokseværket er i god proces med at arbejde efter. Det vurderes, at arbejdet med refleksion og systematik, ikke har sat tilstrækkeligt tydelige spor i praksis i forhold til, at jeres planlægning og refleksioner ses tydeligt implementeret i jeres læringsmiljøer, som en forankret praksis. I observationerne ses dette ved, at dele af jeres tiltag og fælles refleksioner ikke ses implementeret i praksis, så det ses som hverdags handlinger i praksis på tværs af stuer. Fx i forhold til micro overgangene, det sprogpædagogiske arbejde, børnenes inddragelse i hverdagsrutinerne og de professionelle positioner (jf. pejlemærke 2 og 3). I dialogen drøftede vi, at der er taget nogle gode skridt hen imod en evalueringspraksis, men at der fortsat er forbedringspotentiale, så det på baggrund af evalueringer bliver muligt at se effekten for børnene, udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Herunder få øje på sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse (jf. styrkede læreplan). På disse baggrunde vurderes Vokseværket i Tilpas indsats. Systematik og anvendelse af metoder: Som udgangspunkt for et fælles fagligt fundament for den pædagogiske praksis, arbejdes metodisk med TOPI, SMTTE, handleplaner, samtalepapir i forbindelse med forældresamtaler, og sprograppen. Mulighed for dialog og refleksion over det pædagogiske arbejde: I dialogen beskrives, at der arbejdes systematisk med refleksion og systematik i form af systematisk mødevirksomhed (afdelings-, stue- og personalemøder) med fast dagsorden og referat, så der løbende er mulighed for at genbesøge pædagogiske drøftelser og mulighed for fælles faglige refleksioner, feedback, videndeling og løbende evaluering af praksis. Anvendelse af data til understøttelse og udvikling af det pædagogiske læringsmiljø: I dialogen beskrives, at man anvender data fra egne observationer af praksis og tilsynsrapporten, til at se på og justere egen praksis og herigennem forbedre og praksisjustere de pædagogiske læringsmiljøer, med udgangspunkt i den aktuelle børnegruppes behov. I dialogen drøftede vi, hvordan TOPI også kan anvendes som data, der kan fortælle om og vise mønstre i forhold til, hvorvidt der er behov for at justere læringsmiljøerne. Faglig kompetenceudvikling: I dialogen beskrives, at man løbende har fokus på faglig kompetenceudvikling via løbende sidemandsoplæring og løbende kompetenceudvikling på møder og via pædagogisk sparring i hverdagen, samt via faglige netværk i klyngeregi, hvor der sker videndeling på tværs af klyngens enheder. Desuden er der i hver afdeling tilknyttet et fagligt fyrtårn, som i samarbejde med pæd. leder holder sig opdateret i forhold til den styrkede læreplan og den nyeste viden, går foran og vidensdeler med den øvrige personalegruppe. Pæd. leder beskriver, at der er opmærksomhed på faglig ledelse tæt på praksis, fx via deltagelse på stuemøder, observationer af praksis og løbende sparring på den konkrete praksis, så personalet har mulighed for at forbedre og videreudvikle praksis. Pæd. leder er i gang med en 2, 6årige dagtilbudsledelsesuddannelse, hvor hun er i en øveproces i forhold til at anvende KIDS og Pædagogisk analyse som ledelsesunderstøttelse, og til at se på praksis og forbedre de pædagogiske læringsmiljøer. Evalueringspraksis: I dialogen beskrives, at personalet løbende evaluerer den pædagogiske praksis på stue-afdelings- og personalemøder, og via SMTTE og handleplaner. Der er planlagte faste

stuemøder med en ramme for evaluering og evalueringsspørgsmål, men i dialogen blev det tydeligt, at det er noget tid siden, man har anvendt disse til evaluering. Evalueringer af den pædagogiske praksis er dokumenteret internt for alle medarbejder via referat af møder, så det er muligt løbende at genbesøges, følge op og justere. Løbende evaluering af de pædagogiske læringsmiljøer er gjort eksternt for forældrene via Aula, nyhedsbreve og evaluering af læreplanen, som er offentlig tilgængelig på hjemmesiden. På baggrund af observationerne og dialogen vurderes, at der er forbedringspotentiale i forhold til at øve jer endnu mere i, at få øje på, hvorvidt I på tværs af alle stuer, kommer i mål med jeres gode pædagogiske intentioner. Særligt med fokus på at evaluere med baggrund i konkret data fra praksis.

Anbefaling

Som drøftet i dialogen er de væsentligste pointer i nærværende pejlemærke, en opmærksomhed på, hvordan I sikrer implementering og løbende vedligeholdelse af indsats- og tilrettelæggelse af læringsmiljøer i praksis, så de lever på alle stuer, samt at I justerer jeres evalueringskultur. Nedenstående anbefaling læner sig op ad sidste års anbefalinger, da det vurderes, at I er i proces med at arbejde med disse, men at det ikke ses, at anbefalingerne er blevet til hverdagshandlinger, der kan ses tilstrækkeligt tydeligt og afspejles i praksis, på tværs af stuerne. Implementering, justering og vedligeholdelse af praksis:

- Der er en ledelsesmæssig opgave i forhold til at sikre implementering og løbende vedligeholdelse af indsats, så de gode intentioner forbliver hverdagshandlinger i praksis, over tid. Reflekter over: Hvordan kan ledelsen understøtte og hjælpe personalet med løbende at få øje på om børnene får det ud af de læringsmiljøer, som I tilrettelægger og som er tiltænkt? Hvordan får I løbende lavet nedslag i praksis med henblik på at se, hvorvidt de pædagogiske intentioner forbliver levende i praksis? Hvordan får I delt hinandens gode erfaringer stuerne imellem, så de kommer alle børn i Vokseværket til gode? Implementering af indsats i praksis:
- I forhold til implementering af indsats i praksis, kan det være en metode at tage udgangspunkt i nedenstående "tretrinsrakett", spørgsmålene kan evt. anvendes som en spørgeguide sammen med SMTTE.

1. Børneniveau: Reflekter over og find ud, af hvad børnene skal have ud af det? (Læringsmål/udbytte)? (Hvad skal børnene opleve/lære/udvikle)? (Hvad er effekten for børnene?). Hvordan kan vi se det i praksis om 3-6-9-12 måneder? - Hvad vil vi gerne se børnene gøre, hvis vi når i mål med vores pædagogiske intentioner? (Tegn, der konkret kan ses efter i praksis. Hvordan ser det konkret ud i praksis?).
2. Medarbejderniveau: Hvis vi ønsker, at børnene skal have det ud af det (Læringsmålet), hvad kræver det så af personalet, gruppestørrelse og læringsmiljøerne omkring børnene? Sæt klare konkrete mål for, hvad personalet skal gøre for at komme i mål med de pædagogiske intentioner. Hvordan skal personalet understøtte børnene? Hvordan skal organiseringen, det fysiske læringsmiljø, gruppestørrelse og personalets positioner understøtte målene? Hvordan kan vi se det i praksis om 3-6-9-12 måneder? - Hvad skal personalet konkret gøre i handlinger for, at børnene får det udbytte, som er intentionen? Hvad vil vi gerne se personalet gøre, hvis vi når i mål med vores pædagogiske intentioner? (Tegn, der konkret kan ses efter i praksis. Hvordan ser det ud i praksis?). Hvad skal personalet lære for, at børnene kan lære, det der er intentionen?
3. Ledelsesniveau: Hvis personalet skal lykkes med at komme i mål med de pædagogiske intentioner, hvad kræver det så af ledelsen at medvirke til, at personalet lykkes? Sæt konkrete mål for, hvordan ledelsen skal understøtte personalet, så der skabes effekt for børnene? Hvordan kan vi se det i praksis om 3-6-9-12 måneder? - Hvad vil vi gerne se ledelsen gøre, hvis vi når i mål med vores pædagogiske intentioner? (Tegn, der konkret kan ses efter i praksis? Hvordan ser det ud i praksis?)

Fælles metoder, systematik og skriftlig dokumentation af den pædagogiske praksis:

- Det anbefales, at I arbejder videre med at vedligeholde og løbende justere den fælles faglige systematik I allerede har, herunder arbejdet med SMTTE, fælles metoder, faste dagsordner til møder og planlægning af den pædagogiske praksis.

Planlægning – det pædagogiske formål Jf. pejlemærke 2: Jf. den styrkede læreplan skal tilrettelæggelsen af læringsmiljøer tage udgangspunkt i børnenes udbytte (hvad skal børnene have ud af det?) med udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe. Ligesom børnene skal inviteres til at være aktive deltagere, så de bidrager til egen læring. I forbindelse med at blive endnu skarpere på det pædagogiske formål, når I planlægger, kan det derfor være hjælpsomt at stille følgende spørgsmål til praksis og i forbindelse med planlægning:

- 1: Hvad skal børnene have ud af det?
- 2: Hvad er børnenes nærmeste udviklingszone, både individuelt for det enkelte barn, og generelt for det 0-3-årige barn? (fx hvor længe kan det 0-3-årige barn fastholde fælles opmærksomhed, og hvor mange ting/aktiviteter er det for det 0-3-årige barn muligt at fastholde opmærksomhed mod, på samme tid? Hvordan lærer det 0-3-årige barn?)
- 3: Hvilke deltagelsesmuligheder skal børnene have?
- 4: Hvilke positioner skal de professionelle indtage, og hvad kræver det af gruppestørrelse og læringsmiljøerne omkring børnene?

Så når I fx planlægger musik, samling, leg på stuen, at lege på legepladsen; hvad er refleksionerne så i forhold til, hvad børnene skal have ud af det, og hvad skal personalet konkret gøre i handlinger? Hvordan skal det se ud i praksis?

Evalueringsskema:

- Forsæt den positive proces med løbende at evaluere læringsmiljøer, hverdagspædagogikken, handleplansindsats på enkelte børn og børnegruppen på stue- og personalemøder.
- Genbesøg jeres systematik, ramme og de spørgsmål I stiller, når I evaluerer. Er det den rette metode og de rette spørgsmål I stiller? Hvordan giver evalueringerne jer mulighed for at se, hvorvidt I kommer i mål med jeres pædagogiske intentioner, på tværs af alle stuer. Hvordan kan I få øje på om jeres hverdagshandlinger, er i overensstemmelse med jeres gode pædagogiske intentioner? Hvordan bliver det muligt at udvikle og kvalificere de pædagogiske læringsmiljøer og få øje på

sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Jf. kravene i Den Styrkede Læreplan.

- I forbindelse med jeres evalueringspraksis skal I være opmærksom på: at det er et krav, at evalueringen tager udgangspunkt i de pædagogiske mål, og en vurdering af sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, og hvorvidt noget i læringsmiljøet fremadrettet skal være anderledes på baggrund af evalueringen. Jf. den styrkede læreplan. I praksis betyder det, at evalueringen skal være en del af den fremtidige planlægning, hvilket betyder at fremtidige aktiviteter, rutinesituationer m.m. planlægges på baggrund af fortidens erfaringer, som er blevet synlige via evalueringer af praksis. Til denne proces kan I anvende data fra jeres praksis i form af observationer, praksisfortællinger, video, billeder og TOPI. Desuden kan selvevalueringsredskabet fra EVA anvendes.
- Da forskning viser, at der er en tendens til at vurdere pædagogiske indsatser ud fra intentioner, frem for handlinger anbefales det, at I over jer i at tage endnu mere udgangspunkt i konkret data, når I evaluerer og går på opdagelse i forhold til, hvorvidt I på tværs af stuerne kommer i mål med jeres pædagogiske intentioner. Det kan fx være observationer, praksisfortællinger, billeder, videofilm, KIDS. En metode kan fx være at KIDS-score, observere eller videofilme praksis, og efterfølgende analysere og reflektere over, hvorvidt praksis stemmer overens med de pædagogiske intentioner., og det I har sat jer for, at børnene skal have ud af det. Får børnene det udbytte ud af det, som er tiltænkt? Hvordan kan I se det? I kan evt. stille jer spørgsmålet: Hvis det her er vores pædagogiske intention/mål, hvordan kan vi så i hverdagshandlinger i praksis se, at det er det, der sker, og at børnene får det ud af det, som er tilsigtet? Hvor lykkedes vi med vores intentioner og skal gøre mere af (vedligeholde) og hvor skal vi justere og forbedre praksis? Hvad skal de professionelle lære for, at børnene kan lære? En anden metode er, at pædagogisk leder laver observationer fx via KIDS, og med baggrund i disse laver erfaringsopsamling, og giver sparring på, hvor personalet lykkedes godt, og hvor der er forbedringspotentiale i forhold til den pædagogiske praksis. I kan finde inspiration til en evalueringspraksis via EVAS materiale om evaluering og via nedenstående link fra Viden på tværs, hvor der både er skriftlig materiale og en række podcast, som evt. kan inspirere: <https://vpt.dk/evalueringskultur>

Evt. drøftelse af den pædagogiske læreplan

Arbejdet med den pædagogiske læreplan drøftes under de relevante pejlemærker i den faglige dialog. Hvis drøftelserne af den pædagogiske læreplan, udover drøftelserne under pejlemærkerne, har givet anledning til opmærksomhed, kan det angives her.

Der arbejdes ikke med pædagogiske læreplaner på fritidsområdet. Derfor er dette afsnit kun relevant for daginstitutioner.

Der er udarbejdet en velbeskrevet læreplan med konkrete retningsgivende eksempler, og en evaluering der indeholder dokumentation, jf. kravene for den 2årige evaluering af læreplanen. Vær opmærksom på løbende at genbesøge læreplanen og undersøge, hvorvidt den beskrevet praksis i læreplanen fortsat sker i praksis, eller hvorvidt der er behov for justeringer. Læreplan og evaluering af læreplanen er offentlig tilgængelig på hjemmesiden.

Opfølgning

Her kan den pædagogiske konsulent notere særlige forhold, aftaler eller lignende, der er indgået med institutionen.

Aftaler i forbindelse med selvregistreringen: - I selvregistreringen, er der svaret nej til, at der laves kvartalsvis driftsinspektion af legepladsen. I dialogen drøftede vi, at dette er en skal opgave. Pæd. leder fik udleveret opgaven på skrift. Ved en gennemlæsning af opgaven informerede pæd. leder om, at gårdmanden foretager den kvartalsvise inspektion, og der er en systematik for opgaven. - I selvregistreringen er der krydset nej til, at der laves evalueringer af brandøvelserne. Der er i dialogen indgået aftale med pæd. leder om, at der fremadrettet laves evaluering af brandøvelserne, jf. rammen for opgaven, som den er beskrevet på serviceportalen under Beredskab. • Konsulenten stiller sig naturligvis til rådighed i forbindelse med uddybning af tilsynsrapporten og sparring i forhold til anbefalinger. Nærværende tilsynsrapport skal ses som personalets arbejdsredskab det kommende år, i forhold til at sætte spot på, hvor der er forbedringspotentiale i forhold til at videreudvikle den pædagogiske praksis. I dialogen er det tydeligt, at personalet er engageret og reflekterende, hvilket bl.a. ses ved at personalet reflekterer med omkring konkrete observationer i forhold til at justere praksis og i forhold til egen rolle i den pædagogiske praksis, og med et særligt fokus på børneperspektivet. Ud fra en samlet vurdering af dialogen og observationerne gives nedenstående opmærksomhedspunkter: • Fokus på hverdagspædagogikken, særligt med fokus på inddragelse af- og børnenes deltagelsesmuligheder i dagligdagens opgave og rutiner, samt i overgangene. • Fokus på, hvordan personalet systematisk via legen og de professionelle positioner, kan inkludere alle børn, og understøtte alle børns adgang til- og deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne. - Fokus på en yderlig kvalificering af læringsmiljøet på legepladsen. • En yderlig kvalificering i forhold til det fysiske læringsmiljø, i forhold til at "gør klar til legen" og tydeliggøre, hvad man kan lege i de forskellige tematiserede legezoner. • Fokus på, hvordan i med baggrund i sproginvesteringscasen får tilrettelagt og implementeret "hvordan god sprogpædagogik skal se ud i Vokseværket" på tværs af alle stuer/afdelinger. • Fokus på, hvordan I sikrer implementering af indsatser, så de tydeligt ses som hverdagshandlinger i praksis, på alle stuer/afdelinger

Institutionens kommentarer

Institutionens kommentarer til tilsynsrapporten udarbejdes i institutionens forældreråd/den selvstændige bestyrelse, hvor institutionen er repræsenteret med både et forældre-, et medarbejder- og et ledelsesperspektiv. Kommentarerne er således et udtryk for en tilbagemelding fra den samlede institution.

Formålet med kommentarerne er at give læserne af tilsynsrapporten indblik i, hvordan institutionen vil arbejde med tilsynsrapportens vurderinger og anbefalinger. Konsulenten foretager ikke ændringer i rapporten på baggrund af institutionens kommentarer, medmindre der er tale om faktuelle fejl.

Institutionens kommentarer

Hvilke resultater vil institutionen fremadrettet være særligt optaget af at ændre?

- Pædagogiske formål med micro overgangene; organiser og tilrettelæg micro overgangene som et udviklende læringsmiljø.
- Den voksnes rolle i legen; fælles faglig viden om barnets NUZO og legestrategier. Fokus på hvor i legen der er brug for at understøtte alle børns deltagelsesmuligheder – foran, ved siden af – bagved, så vi sikrer at alle børn har lige adgang til at indgå i et børnefællesskab.
- Videreudvikle på at etablere små grupper over hele formiddagen; fokus på det fælles tredje og den voksnes fordybelse i gruppe – med mindre fokus på de praktiske opgaver
- Hvordan ser god sprogpædagogik ud i Vokseværket; udgangspunkt i hverdagens rutiner, planlagte aktiviteter, leg og børnefællesskaber og gennem sproglige læringsmiljøer.

Hvordan vil institutionen imødekomme tilsynets anbefalinger?

- Ved at arbejde systematisk og procesorienteret med tilsynets anbefalinger. Dette sker til at starte med i et samarbejde mellem Pædagogisk leder og de faglige fyrtårne – herefter implementeres procesplanen i hele personalegruppen.
- Der arbejdes målrettet med planen på personalemøder, stuemøder og PP møder i husene.
- Der tænkes i, at sammenflettet arbejdet med tilsynets anbefalinger og den kompetencepakke der er valgt af PL i Vokseværket ifm. Dagtilbudsuddannelsen. Her er kompetencepakken; "Børns leg og eksperimenterende virksomhed"
- Ligeledes skal der arbejdes med sprogstrategier og sætningsopbygger. Her drages kompetenceudviklingen gennem Huset Pia Thomsen ind.

Hvordan vil institutionen sikre at en positiv udvikling fastholdes?

- Ved løbende systematisk evaluering af det pædagogiske arbejde. Her inddrages video og data fra KIDS til at evaluere på de pædagogiske læringsmiljøer i husene.
- De faglige fyrtårne laver en KIDS score på de fysiske læringsmiljøer på tværs af huse, for at gå på opdagelse i – om vores tilbud i de fysiske læringsmiljøer lever op den beskrevet praksis og for at blive nysgerrige på, hvor der er plads til praksisjusteringer, så vi sikrer børnenes deltagelsesmuligheder, samt understøtter deres udvikling, læring, trivsel og dannelse.

Bilag 1: Institutionens selvregistrering

Forud for tilsynsbesøget har den pædagogiske leder eller institutionslederen udfyldt en selvregistrering, der omhandler lovgivningsmæssige eller kommunale minimumskrav. Hvis der ved et spørgsmål er angivet "Ikke besvaret" i kolonnen med lederens svar, kan det være et udtryk for, at spørgsmålet ikke er relevant for den pågældende institutionstype, eller det kan være et spørgsmål, der er tilføjet til spørgeskemaet, efter institutionens tilsyn er afsluttet. Det er præciseret i parentes, hvis et spørgsmål kun gælder udvalgte målgrupper og ikke hele 0-18 års området.

Spørgsmål i selvregistrering	Lederens svar
Er de forsikringsmæssige forhold vedrørende institutionen afklaret?	Ja
Overholder institutionen Københavns Kommunes anbefalinger vedrørende sovende børn i dagtilbud og brug af seler? (0-5-års institutioner)	Ja
Overholder institutionen reglerne for befordring af børn?	Ja
Overholder institutionen kravene i bekendtgørelse om legetøjsstandard?	Ja
Overholder institutionen reglerne om røgfri miljøer?	Ja
Overholder institutionen Sundhedsstyrelsens anbefalinger om hygiejne i dagtilbud?	Ja
Overholder institutionen hygiejneregler for køkkener i børneinstitutioner?	Ja
Overholder den mad, der serveres i institutionen, de gældende nationale og kommunale retningslinjer? (0-5-års institutioner)	Ja
Er der gennemført madvalg i institutionen inden for de sidste 2 år? (0-5-års institutioner)	Ja

Har institutionen udarbejdet og offentliggjort en pædagogisk læreplan med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, de seks læreplanstemaer og mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring?
(0-5-års institutioner)

Ja

Indsæt link til institutionens pædagogiske læreplan
(0-5-års institutioner)

www.voksevaerket-kk.aula.dk

Har institutionen inden for de seneste to år gennemført og offentliggjort en evaluering af arbejdet med læreplanen med udgangspunkt i de pædagogiske mål?
(0-5-års institutioner)

Ja

Indsæt link til seneste evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan
(0-5-års institutioner)

www.voksevaerket-kk.aula.dk

Har institutionen valgt at arbejde med temaerne i den pædagogiske læreplan for dagtilbud i perioden fra børnenes start i KKFO'en frem til skolestart??
(6-9-års institutioner)

Ikke besvaret

Har institutionen valgt at arbejde med de seks kompetenceområder, der gælder for børnehaveklassen, i perioden fra børnenes start i KKFO'en frem til skolestart?
(6-9-års institutioner)

Ikke besvaret

Har KKFO'en udarbejdet en børnemiljøvurdering inden for de sidste to år?
(6-9-års institutioner)

Ikke besvaret

Lever institutionen op til Københavns Kommunes målsætninger for KKFO'er?
(6-9-års institutioner)

Ikke besvaret

Lever institutionen op til Københavns Kommunes målsætninger for fritidscentre?
(10-18-års institutioner)

Ikke besvaret

Er institutionens lukkedage planlagt i overensstemmelse med Københavns Kommunes retningslinjer for lukkedage?
(0-9-års institutioner)

Ja

Hvor mange pædagogiske dage har institutionen afholdt i 1 det forløbne år?

Er der gennemført en APV - herunder også i ft. kemi og kemisk risikovurdering - i institutionen inden for de sidste to år?

Er der særlige sundhedsmæssige problemstillinger i institutionen? Nej

Overholder institutionen Sundhedsstyrelsens anbefalinger om medicingivning? Ja

Overholder institutionen Københavns Kommunes retningslinjer for journalisering, arkivering og brug af netværksdrev? Ja

Har institutionen en beredskabsplan? Ja

Gennemføres der to årlige brandøvelser i institutionen? Ja

Følges brandøvelserne op af en skriftlig evaluering? Nej

Gennemføres daglig visuel inspektion af legepladsen? Ja

Gennemføres kvartalsvis driftsinspektion af legepladsen? Nej

Er der gennemført legepladsinspektion af legepladsteamet inden for de sidste tre år? Ja
